

ОСВІТНІЙ ГЛОСАРІЙ
КПІ ім. Ігоря Сікорського

*Затверджено Вченою радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 5 від 30.06.2020 р.)*

Київ – 2020

ПЕРЕДМОВА

Метою розроблення освітнього глосарію університету є системне визначення ключових понять та відповідних термінів, що описують її організацію, функціонування і розвиток.

Глосарій відкритий для подальшої його кількісної оптимізації та якісного вдосконалення.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВО – вища освіта

ЗУ- Каталог – загальноуніверситетський Каталог

ІПН – індивідуальний план навчання здобувача

НМКУ – науково-методична комісія Університету

НПП – науково-педагогічні працівники

ОП – освітня програма

РСО – рейтингова система оцінювання результатів навчання здобувачів з певної навчальної дисципліни (освітнього компонента), за якою передбачено семестровий контроль.

СВО – стандарт вищої освіти

Ф-Каталог – кафедральний Каталог

А

Академічна довідка (Transcript): Офіційна виписка, структурований опис навчальних досягнень студента.

Асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо.

Атестаційний екзамен– форма атестації здобувачів вищої освіти, що проводиться з метою перевірки рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти відповідно до отриманих ними знань, вмінь та інших компетентностей згідно певної освітньої програми.

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Б

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

В

Валідація (англ. *Validation*) – формалізований процес визначення рівня оволодіння студентами запланованими результатами навчання.

Веб-ресурси навчальних дисциплін – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння освітніх компонентів, яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів.

Викладач – науково-педагогічний працівник, який відповідає за проведення навчальних занять, здійснення заходів поточного контролю і ведення модуля «Поточний контроль» в Електронному кампусі з усіх навчальних дисциплін (освітніх компонентів), передбачених його планом навчального навантаження.

Вхідний контроль проводиться на початку викладання нової навчальної дисципліни з метою визначення готовності здобувачів до її засвоєння. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги здобувачам, корегування навчального процесу тощо.

Г

Гарант освітньої програми – науково-педагогічний або науковий працівник Університету, призначений наказом ректора для організації та координації діяльності щодо реалізації впровадження, моніторингу та перегляду освітньої програми, а також для забезпечення і контролю якості підготовки здобувачів ВО за спеціальністю в межах окремої освітньої програми та рівня вищої освіти.

Д

Дипломна робота – вид кваліфікаційної роботи здобувача ступеня бакалавра, призначений для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові завдання діяльності, які, в основному, віднесені до організаційної, управлінської і виконавської виробничих функцій (технологічний і операційний рівень діяльності).

Дипломний проект – вид кваліфікаційної роботи здобувача ступеня бакалавра, призначений для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові завдання діяльності, які віднесені до інженерних (проектно-конструкторських, технологічних та експлуатаційних) виробничих функцій.

Дискримінація – діяння, в результаті яких особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, за станом здоров'я, етнічного й соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є і можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами й свободами в будь-якій формі, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними;

Дистанційна форма здобуття вищої освіти – індивідуалізований процес здобуття освіти в Університеті, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дистанційний курс – інформаційний продукт/ресурс, який є достатнім для забезпечення дистанційного навчання за окремою навчальною дисципліною.

Дуальна форма здобуття вищої освіти – спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах і організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Е

Екзамен – вид семестрового контролю для оцінювання рівня засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу з освітнього компонента, що проводиться в період екзаменаційної сесії за затвердженим розкладом.

Екзаменатор– викладач, який за рішенням кафедри відповідає за проведення та оцінювання результатів календарного та/або семестрового контролів.

Екзаменаційна комісія – комісія, що створюється для здійснення атестації здобувачів.

Електронний кампус – прикладне програмне забезпечення, яке є елементом інформаційно-телекомунікаційного середовища університету та використовується для інформаційної підтримки повсякденної діяльності студентів, викладачів, співробітників університету, а так само для інформаційної підтримки всіх видів інноваційної діяльності в університеті.

З

Залік – вид семестрового контролю, який планується за відсутності екзамену і передбачає можливість однозначно визначити рівень засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни (освітнього компонента) за результатами поточного контролю навчання здобувача упродовж семестру.

Заочна форма здобуття вищої освіти – спосіб організації навчання здобувачів в Університеті за допомогою поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями й контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць.

I

Інклюзивне навчання (англ. *inclusive education*) — навчання здобувачів із особливими потребами шляхом залучення їх до загального освітнього середовища за місцем їхнього проживання.

Інформальна освіта (самоосвіта) (англ. *Informal education*) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету.

K

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Каталог – систематизований анотований перелік навчальних дисциплін, які відносяться до вибіркової складової освітньої програми для певного рівня вищої освіти. Види каталогів: загальноуніверситетський Каталог та/або міжфакультетський, факультетський, кафедральний Каталог.

Кваліфікаційна робота – це засіб діагностики ступеня сформованості компетентностей щодо вирішення типових завдань діяльності згідно з вимогами стандартів вищої освіти. Видами кваліфікаційних робіт є: дипломний проект, дипломна робота, магістерська дисертація.

Кваліфікація освітня – це визнана закладом вищої освіти та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом вищої освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Кваліфікація професійна – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти), іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Компетентність інтегральна – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

Компетентності (загальні) – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача ВО в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Компетентності (спеціальні/фахові) – компетентності, актуальні для предметної області та важливі для успішної діяльності за певною спеціальністю.

Конфлікт – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження й крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, у якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони;

Координатор дуального навчання від суб'єкта господарювання – працівник, що відповідає за організаційно-методичний супровід навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти й призначається керівником суб'єкта господарювання.

Куратор дуального навчання – науково-педагогічний працівник Університету, який контролює виконання індивідуального навчального плану за дуальною формою здобуття вищої освіти й призначається деканом/директором факультету/інституту.

М

Магістерська дисертація – вид кваліфікаційної роботи здобувача ступеня магістра, призначений для об'єктивного контролю ступеня сформованості компетентностей дослідницького та інноваційного характеру для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та розв'язування проблему нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Мережева форма здобуття вищої освіти – спосіб організації навчання здобувачів ВО, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається у взаємодії між закладами вищої освіти з іншими суб'єктами освітньої діяльності на договірних засадах.

Мобінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників трудових відносин, які полягають у психологічному, фізичному, економічному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно працівника Університету або такою особою стосовно інших осіб з метою приниження їх людської гідності за певними ознаками, створення стосовно них напруженої, ворожої, образливої атмосфери та примушування учасника трудових відносин до зміни місця роботи;

Моніторинг освітньої програми здійснюють для встановлення досяжності визначених цілей та результатів навчання.

Н

Навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти – це форма здобуття вищої освіти денної форми, що здійснюється на основі встановленого рівноправного партнерства Університету й суб'єкта господарювання, що володіє ресурсами, необхідними для здійснення практичного навчання здобувачів вищої освіти на робочому місці в поєднанні з виконанням посадових обов'язків відповідно до трудового договору, з метою набуття останніми досвіду практичного застосування компетентностей та їх адаптації в умовах реальної професійної діяльності.

Наставник дуального навчання – кваліфікований працівник суб'єкта господарювання, який керує навчанням здобувачів вищої освіти на робочих місцях відповідно до індивідуального навчального плану, й призначається керівником суб'єкта господарювання.

Науково-методична комісія Університету зі спеціальності – визначена наказом ректора група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідають за узгодження змісту освітніх програм відповідної спеціальності на певних рівнях вищої освіти та здійснюють координацію наукової та методичної роботи за освітніми програмами спеціальності.

Неформальна освіта (англ. *Non-formal education*) – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

О

Опис освітньої програми – документ, що містить: перелік освітніх компонентів, їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання і компетентності, якими повинен оволодіти здобувач ВО.

Освітня програма – освітньо-професійна або освітньо-наукова програма, що передбачає єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань/робіт, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання і визначених компетентностей, що дає право на отримання визначеної освітньої кваліфікації або освітньої та професійної кваліфікацій.

Очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти – основний спосіб організації навчання здобувачів в ЗВО, що передбачає проведення навчальних занять і практичної підготовки не менше 30 тижнів у продовж навчального року.

П

Платформа дистанційного навчання «Сікорський» – це відкрите віртуальне освітнє середовище КПІ ім. Ігоря Сікорського, яке надає науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, слухачам, широкі можливості щодо застосування сучасних технологій дистанційного навчання, розроблення веб-ресурсів навчальних дисциплін, організації інтерактивної взаємодії між науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, слухачами, а також управління процесом дистанційного навчання.

Поточний контроль проводиться продовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та здобувачами у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни (освітнього компонента).

Програмні результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньо-професійної або освітньо-наукової програми.

Проектна група освітньої програми – визначена відповідною науково-методичною комісією Університету зі спеціальності група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за розробку освітньої програми за відповідною спеціальністю на певному рівні вищої освіти.

Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання – система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості.

Р

Результати навчання (англ. *learning outcomes*) – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Ректорський контроль проводиться з метою системного вивчення природи освітнього процесу на факультетах, в інститутах і вироблення на цій основі науково-методичних рекомендацій щодо формування комплексу дій із керування якістю освітнього процесу.

С

Семестровий контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачем програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), як правило, за семестр. Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді *заліку або екзамену* в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Сертифікатна програма (англ. *Certificate program*) – це спеціалізований комплекс пов'язаних між собою складових (освітніх компонентів) встановленої тривалості, який передбачає професійно спрямовану підготовку слухачів.

Силабус – робоча програма навчальної дисципліни (освітнього компонента).

Синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відео конференції, соціальні мережі тощо).

Система управління дистанційним навчанням – програмне забезпечення, призначене для організації освітнього процесу та контролю за ним через Інтернет та/або локальну мережу.

Слухач (англ. *listener*) – особа, яка проходить підготовку за сертифікатною програмою.

Стейкхолдери (від англ. *stakeholders* – зацікавлені сторони) **освітньої програми** – фізичні або юридичні особи, які мають зацікавленість в реалізації конкретної освітньої програми, тобто певною мірою залежать від неї та/або можуть впливати на її структуру, зміст та якість. Відносно освітньої програми стейкхолдерів поділяють на зовнішніх (роботодавці, громадські організації та об'єднання, абітурієнти та випускники Університету тощо) та внутрішніх (здобувачі ВО, науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал Університету).

Суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (здобувач вищої освіти, слухачі), та особи, які забезпечують дистанційних освітній процес (педагогічні та науково-педагогічні працівники тощо).

Т

Технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у закладах освіти та наукових установах.

У

Утиск – небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери;

Ф

Формальна освіта (англ. *Formal education*) – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.